

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in 8 Arist. de physica auscultatione libros - Cod. Ettenheim-Münster 271

[S.l.], [18. Jahrh.]

Conce[v]siones physicae der principiis in communi

[urn:nbn:de:bsz:31-129411](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-129411)

767
CONCEVSSIO
NES PHYSICAE
DE

Principijs in com,

munibus

Ad rationem principij in com. n. solum requiritur
prioritas, l. simplr. l. sctm qd, sed etiam con-
nexio, seu derivatio unig ab alio intercedere
debet.

¶

Sunt prima principia rerum naturalium ab arte
determinata, q. neq. sunt ex se se, nec ex alijs.
sed ex ipsis omnia fiunt, ubi parla Cax
ubiq. sumit pro habitudine partis componentis
l. ter, q. de hio solis primis principijs con-
venit, sua scilicet substantia, generati, et materia,
ex quo sequit, ut primis excludantur elementa,
ta, et composita physica. Isti causae autem
na. Tertio entia simplicia.

Tria sunt principia intra corporis naturalis in fieri seu
 transmutatōe, materia, forma, et primum, in factu.
 eadem, sunt tria duo, materia scilicet cum forma, quod primum.
 eadem tamen tria sunt genera, itaque in genera
 generatōe in seipsum quod, in a. simpliciter, et stricti.
 Erant ergo principia primitiva, nec plura, nec pauciora.

EX materia prima

Materia prima si stricti sumatur dicitur generatio
 aliqua sustentante primum seipsum, id est fundum vasis suae
 materialis, siue substantialis illae sint, siue accidens: quod si
 consideratur, pro ut est abstracta substantialibus, seu accidens.
 suis, materia ista dicitur, et sine suis istis
 generatio nuncupatur. &

Datur ergo materia prima, quod dicitur tamen tria sunt
 primum, ex quo in situ per se, et non ex accidens: ali-
 quod oritur, et in quod, si generatio interit, ultimum
 resoluitur, per quam dicitur generatio satis hinc de-
 re patet, excludi suas totales substantialis, et accidens.
 Sicut causae extrinsecas. Tertio primum, aliqua acci-
 dentia corporis naturalis sufficientia.
 Materia prima, quod a solo deo est creata, non mutatur, sed est substantia

in completa potest h[ab]ere simul cum alio principii
scilicet sua, completam componere subd[iv]isam
et reale generatum in sua reali distinc
tionem, et pars essentialis compositi p[er] h[oc] sic

9.

Sicq[ue] etiam pura g[en]era subina, nullum scilicet
actum sua tam p[er] physicum essentialis includens,
includit h[ab]ere existentiis, quia licet g[en]era
proprie passiva dicant, g[en]era etiam aliquo
modo activa vocari: proprie existit ex
istens, ut q[ui]d dicitur ab existenti sua
cum qua g[en]era compositum subd[iv]isale com
ponere, in g[en]era h[ab]ere reali sine o[mn]i sua sub
stantia existere, licet g[en]era possit sug[er]ere,
nisi non g[en]era et g[en]era et g[en]era

8.

Non bis g[en]era, quam habet man[us] ad so[lu]ta, que
duplex e[st], un[de] et g[en]era et g[en]era ab ipsa
man[us] separari, et g[en]era in un[de], cum
si sit actus man[us] ad g[en]era, sed
illi essentialis q[ui]s aliquo modo et in ad
g[en]era possit g[en]era.

II

Cum varia sint g[en]era, uariam quoq[ue] habet
g[en]era man[us] ad illas et. g[en]era q[ui]s ad so[lu]ta

170

completas, quales sunt Angali, nullam habet
poem, habet h. ad soas accidentales, et
illam qm essentialem, ad subdiales ad ocs
soas, et quantitates sublunares, adpre-
tantas presentas, et futuras. Extendit
se quoq cum sua receptiva ad diamelo-
nalam creatam, n. a. In ista logico ad
soas supernales.

10.

Ma ad appetit soas appetitu innato n. a.
elicito, assq desiderat oas agitantes,
gicando, et gratiam subdialas cuiq
appetitq ad soas etiam corruptas se sac-
tandit; imo tempora eo, quo nobiliora
habat, appetit etiam ignobiliora, est
una et eadem specie, n. a. numero in
oibz corporibz sublunariibz collactiva
sumptis, u

EX forma substiali n

ii.

Datur sua substialis, quae multipliciter, pote
sumi, hic u. accipit pro sua insonante, que
primò inseparabilem, et inseparabilem,

seto, in totalem, et partialem. Tertio in
mam animalium, et in arborum dividit
ad huc tanta suam subditia quaedam simplex
et incompleta, quae, ut actus, magis cum ea
gignit assiam subditia composita, sitis ea
sola subditia, et magis unum quo se.

12.

Sola sola non est tota compositi assia, sed
per illam unam cum magis gignit ipsam
positi assia. Tota res subditia est. ex.
capta aia rationali a Deo creata inde,
genit a magis. propria loquendo non sunt
ex nihilo, sed ex potentia educunt, quae
nata a magis separate conservantur
sunt, possunt in supernata.

EX priuatione

13.

Subitum non est tam priuatum, et quodam dupli-
cem, remotum, et proximum, remota mul-
tiplici subditia, in generalem, specificam,
et individualem, itam in subditiam et acci-
dentalem, quae priuata si in rebus sumat
et totali non est ante reata positivum, in ob.

112

liquo u. et gnotetur e aliqd racle potit,
num. Sabiniq ad carentiam, sex abrian
sola in subo ayto, nac ideo e ant ronis
essiale, et dicitur loqudo.

14.

Prinatio n e ab illa natura ad generationem
sumendo istam pro omnia sola, cum med, re,
grif h essiale, ad ipsiq metam, p accens
u. ad compariam. pncipi, et in ipsoye
necalis instanti et tunc qm qn dicitur pnd
et quicq qnd n e.

EX

natura, et arte

15.

Asserit dicitur nam ab illa Sabinitam,
pncipi, et motu et qalis eis cui in,
e qno pnt sa, et n scti accns, quada
sino raxi Dao, naxi Angalis q uanitu
pota. q uanit h anima ronalis san.
sibua, et uagatativa, naxi Ivis calas,
hiby naganda udr, cum etiam ma d fonyz
substanti tribuat.

16.
 Ars quae multis in rebus cum natura convenit
 et in multis alijs disconvenit, si accipiat
 pro habitu inclinante facili tantumque ope,
 tantum in abstrahendis operibus artificiosis.
 Ab arte Sabini, habitus, est raris cum
 natura sicut. Similiter in praedictis aliorum.
 et uaram, hanc ut propria si potest
 ad hunc aliquid opus natura sensibilia pro.
 ducere, potest in directione, ut u. alie,
 nam giungendo ad hunc passivis tam potest
 quoniam illa causa naturae giungitur et nihilan.
 plus

EX
 magia *

17.
 Magia in eoli accepta est ars siue facultas
 ut creata, at non supernaturale, mira
 quaedam et insolita artificiosa, quorum
 ratio sensum, coactionem hominum captivum superat.
 duplex est, naturalis, et diabolica. Naturalis
 pro ut hic sumitur est facultas quae per acti-
 uorum applicationem ad passivum uarijs modis
 sine ope demonum mira efficit, at quo-
 rum causa coactionem sensum captivum superat.

774

que pars mala n̄ d̄, sed t̄ pernicioſa et
p̄n culosa, ut propria n̄ ē productiva
ullis subit̄e l. accidentis, m̄aliſ pars,
ut u. aliena t̄ pot̄e, q̄m ratiſſima,
ālis applicata.

18.

Tota magia ſuperſtitioſa exiſtentis Diſci-
plina taſta ſ. Aug. à Sæmonibz inſi-
tuta ē, ſæniturqz, r̄o d̄, ſua facultas
operandi ratiſſimitas, et admirandaſ pe-
rignaſ ope Sæmonis, cuius fundam̄ no-
nam ſunt, falſaſ q̄ utiqz et indu-
bitantur auaritiaſ

19.

Omnes operant̄ magia ſiabolicaſ taſta
ſærio ualut baſi inſtant̄ pacto cum Sæ-
mona inſiſ par magos. Subit̄udam̄ ſi
ſæſ, im̄o aſſerendum, eos praſtataſ poſſe
ſi oā, q̄ ille Sæmon cum quo pactiſ ſunt
qui tam uaros, quam apperantes eſt̄
prod uera pot̄e, uarem t̄ miraculum
ſæcra n̄ pot̄e. Tripl̄iter operat̄ Sæ-
mon, prim̄o per motum local̄m. Sæoſ per
altaraſ em. Tertio per illuſion̄

715
THESES
PHYSICAE
DE

causis in comuni H

I

Ad causam in coeli quae definitur, proprium
per se influens ea in aliud, tria requi-
runt. primo ratio caedendi, sive vis caediva,
per quam caea in actu suo greditur. Secundo
caelitas. Tertio relatio aliqua resultans
ad caelitatem.

2.

Inter varias caelum divisiones, praecipua
est illa, qua dividuntur caeli in tres genera
natalem scilicet, localem, efficientem ac
finalem, quae in caeli non omnes ad quamlibet
rem dantes concurrunt, ut patet in sua,
quae caelum localem non habet.

3.

Membra dividenda assignata divisio-
nis non sunt ita distincta, quin non una

6.
 Relatiua in concreto sunt, quorum eadem
 sunt ei a, b et ab aliud aliquo modo
 se habere, in abstracto u. relatio a ac.
 videns reale nitium cuius tota ratio, seu
 essentia est subiecto referre ad aliud tanquam
 iure terminum.

7.
 Requiritur ad relationem quod prius subiecto
 secundum remotum. Tertio secundum proximum,
 sine ratio iuris aucti. Quarto denique terminus
 ad quem refertur relatio.

8.
 Sicut subiectum, quam secundum, quam et ipse
 terminus debent actualiter existere: item
 duo extremas, secundum scilicet ac terminus
 debent esse realiter distincta.

9.
 Secundum remotum, quod est causa, cuius aliud ad
 aliud referri dicitur, potest esse quodlibet
 ac 10. praeter hoc, excepta sola relatione, quod
 nunquam potest esse secundum, nisi quod absurda esse
 sit generare processum in infinitum.

Ratio fundandi, in se ipsa, sed quod sine qua
 non fundari potest, et ex se se rationem
 quae quod fundandi ratio in genere triplex
 assignatur. Prima est unitas et numerus. Secunda
 actus et passio, tertia mensura, et mensurabile.

11

Terminus est id, ad quod terminatur relatio.
 ut terminus, ratiocinatio a. relatio tunc est mu-
 tua, quam mutua ad terminum, tanquam ab-
 solutum, quod in respectu, est itaque terminus
 et ipsum correlatum sibi, sed male accepto.

12.

Ratio specificae intrinsicae à propriis
 differens intrinsicae sibi inexistenti, per
 quas una ratio distinguitur ab alia, extrin-
 se. ab ipso tunc tanquam sibi ultima extrin-
 se et fundam. tanquam causa materiali extrinseca rei

13.

Cartum est relatio ad totum, quod numero dicitur.
 si termini, quorum unus si generis, generabilis
 aliam relationem illi correspondens.

229
Proprietates relatis ^{14.} ~~sub~~ ^{relati} sunt q. Cilla
n. relatiua nrm hbre gtiuum, n censq
ab eo ex propria sna Suisse allata, cum
eam ipsam alibi neget, e itaqi prima
relatiem suscipere magis et ming. Statuici
ad gventantiam. Tertia relatiua e nati
simul. Quarta deniqi relatiua e simul
cognitione.

15.

Sugerat iam nunc nobis examinanda relati
transcendentalis, qua St e id, cuius entitas
a possibilitate trns ita dependet, ut si illa
sit impossibilis, etiam illa entitas sit impos
bilis.

16.

Differt haec a practica mentali pno ex par
ta trns, qd n supponat subm in ee comple
tum, cui natuti sua accidentaria super
uariat, sed includit essentiali in eo tanq^m Sid.
Seria aliqua. Sto ex parte sube. primo
qd relatum transcendentale respiciat ali.
ud n ul suri trnum. Sto qd n postulet
existiam trns.

780

THESES PHYSICAE DE causa materiali, et for- mali

I

Articulus 2. phys. tex. 28. Definuit materiam causam
causam, id est, ex quo sit aliquid cum insubstantiabile, unde
per partem ex ab alijs causis distinguitur.
Sicque etiam causam materiam latius patere
ipsam causam primam, id est, quia cum haec sit ut
compositum, excludit omnes modos, et accidentia,
et

Qualitas causae huius est passiva, siue sustentatio
passiva, tam respectu modi substantialis, quam acci-
dentalis unionis, ac compositi, id est, praeter aliam
hanc actum, quia illud est qualitas materiae, tam
respectu modi, quam compositi, id est, tam in fieri,
quam in actu esse etc. per quod actu materiae causae
suumque actualitatem generum praebet modo, ac com-
posito, tam in fieri, quam in actu esse, sed
hoc facit sustentando, seu patiendo etc. Hanc
u. qualitatem hanc esse ipsam causam substantiabilem, siue materiam
adfirmam.

787

Præterea maam hie suos mod' reales, qm atqz
caaliter sig hie potest, asserim, unam qm
q' eam suam, tam accidentalem, q' sub-
stantialem, atqz etiam q' ipsam aiam re-
nalem, n' qm quod eam, sed quod in ea,
at hie mod' e' principalis caaliter maalis
cae, alter u. mod' ming principalis, quem
maam habet ad suos tum maales, tum
instuando, siue gurrendo positivè in eam
esse, necessariè etiam e' p'io, q' distinguif
reale q' divinit' saltim separari possunt, atqz.

4.

Duos e' cae maalis atqz asserim, qm p'io
ing mediata, alter u. ulting, siue idariè ag-
gellat, mediata comprehendit aliam, unam,
suam et. ulting e' compositum, p'io est
q' id e' atqz cae maalis, q' accipit aliq' t'
e' ab alio, sed adio, unio, at ipsum quoz con-
positum accipit aliq' e' accipit u. totam
maam antiam, se reliquis etiam e' clara

782

oas u. producunt legunt à caâ määli gó.

Eadem maâ a pot^{te} naâtr suas totales solas
reigere, id è. ga diuersae solae exigunt ad
suam entiam dispositas, naâtr incompa-
biles, atq; naâtr hae dispositas simul caâ n^o
gunt, g^o naâtr ipsae solae, supernaâtr a. p^o
nullum subicm è, p^oriò in promptu è, ga
n^o implicat g^o d^octiam, pot^{te} aham super-
naâtr p^olibat solae abela, tam accid: quam
subst^oalis diuersas, ac discontinuas maâtr si-
mul in foara, quamadmodum Sa facto aia
râonalis in plurib; partib; corporis tota è, h^o
praeterea hae iam aliquas proprietes, n^otr^o
existia, intimam praesentiam cum forma.

EX causa formali.

Relicta hâc specificâ superig tradita for-
nunc ad genericâ susceuding, et illam assigna-
ng, qua int^oia complet è caâ rei, unde p^oss^o
liculam excludent causae extrinsecu per
particulam completo, rejci^o maâ, hae u. licet